

Monumentnummer*: 517337

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **18 december 2001**
Kadaster deel/nr **82646/175**

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Doeveren	Heusden	Noord-Brabant

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Doeveren	ten Z-Westen bebouwde kom

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Heusden	F			29
Heusden	F			4

Omschrijving**

Inleiding.

Ten zuidwesten van de bebouwde kom van Doeveren bevindt zich, in het dijklichaam van de vermoedelijk vijftiende-eeuwse Elshoutse Zeedijk de Oud-Heusdensche SLUIS (toponiem) 1. Deze in het midden van de negentiende eeuw in Ambachtelijk Traditionele vormen opgetrokken sluis met twee kokers vervult tegenwoordig geen waterstaatkundige functie meer. In de huidige verschijningsvorm is de sluis wellicht een modernisering van een oudere sluis op die plaats. Eertijds vervulde de sluis zowel een uitwaterende als waterkerende functie en had als zodanig belang voor de waterstaatkundige huishouding van de voormalige vestingstad Heusden. De sluis is een belangrijk onderdeel van de gordel van diverse sluizen en sluis types rondom Heusden en voerde het water dat in het zuidelijke gebied van de gemeente was verzameld buitendijks af in Het Loopken.

Omschrijving.

De sluis bevindt zich enkele honderden meters ten zuiden van de in dezelfde dijk gelegen Bovenlandsche sluis en slechts een twintigtal meters ten noorden van de Oud-Heusdensche sluis 2. De als duiker uitgevoerde sluis heeft twee parallelle kokers met gemetselde bakstenen wanden en tongewelven. Elke koker heeft twee paar sluisdeuren waarvan die aan de buitendijkse zijde het hoogst zijn. Alle

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

deuren zijn overigens sterk beschadigd en vervallen. In de sluis is zowel een machinale baksteen als een IJsselsteen gebruikt. Dit laatste wijst op een sluis kern die in oorsprong ouder is dan de huidige verschijningsvorm doet vermoeden. De machinale baksteen bevindt zich vooral aan de buitenzijde en duidt op een modernisering van omstreeks 1900. Op de hoekpunten van de keermuren zijn hardstenen blokken verwerkt. In deze muren zijn eveneens enkele smeedijzeren staafankers verwerkt. Smeedijzeren staafankers bevinden zich tevens in het muurwerk boven de sluis kokers.

Waardering.

De Oud-Heusdensche sluis 1 is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarden die het object bezit als bijzondere uitdrukking van zowel een geografisch/landschappelijke als een technische ontwikkeling. De Oud-Heusdensche sluis 1 heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere betekenis van het object voor de ontwikkeling van de waterstaatkundige huishouding van de streek rond de landelijk belangrijke vestingstad Heusden en vanwege de historisch ruimtelijke relatie met de aanwezige waterwegen en de andere twee, eveneens beschermde, sluisjes in de Elshoutsedijk.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Sluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument